

VIVEs kommunetal 2023.3: Stor forskel på kommunernes budgetpræcision på anlægsområdet

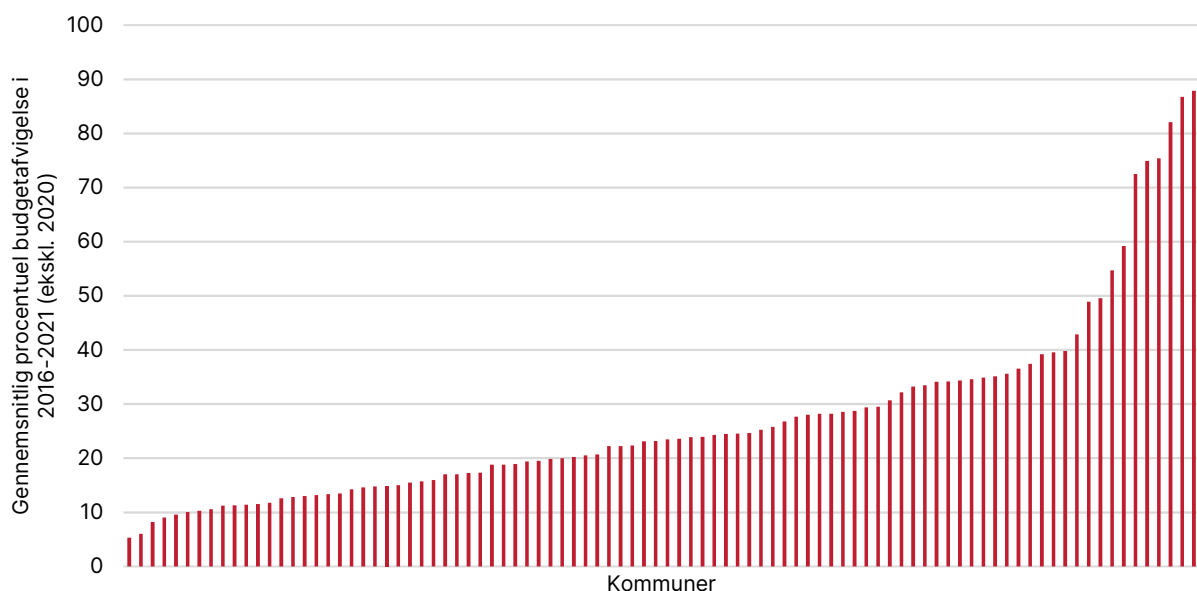
Der er markante forskelle i, hvor gode kommunerne er til at ramme deres budgetter på anlægsområdet. Der ses ikke nogen klar tendens til, at det er de samme kommuner, der år efter år har svært ved at ramme anlægsbudgettet. De største kommuner har dog generelt en større budgetpræcision.

Kommunerne havde i årene 2016-2018 overskridelser af det samlede budgetterede niveau for anlæg. Ser vi bort fra 2020, hvor regeringen suspendede anlægsrammen pga. covid-19, har kommunerne i de senere år (2019 og 2021) derimod samlet set overholdt anlægsbudgettet. Der er imidlertid stor variation i kommunernes budgetpræcision på anlægsområdet.

Det varierer, hvor gode kommunerne er til at ramme budgettet på anlægsområdet

Anlægsprojekter strækker sig ofte over flere år, hvilket gør det svært for kommunerne at ramme det budgetterede anlægsniveau i det enkelte år. Vi har derfor valgt at se på kommunernes budgetpræcision på anlægsområdet over en længere periode. Figur 1 viser variationen i den gennemsnitlige procentuelle budgetafvigelse på det kommunale anlægsområde i perioden 2016-2021 (ekskl. 2020, hvor regeringen sløjfede det kommunale anlægsloft).

Figur 1 Gennemsnitlig budgetafvigelse i 2016-2021 (ekskl. 2020). Procent.

Note: Skattefinansierede bruttoanlægsudgifter (ekskl. udgifter til ældreboliger). Tallene er ikke korrigeret for evt. opgaveændringer samt ændrede pris- og lønforudsætninger. Der ses på den numeriske eller absolutte værdi af budgetafvigelsen.

Anm.: N = 92. De fem mindste kommuner (Læsø, Samsø, Fanø, Ærø og Langeland) er udeladt, fordi opgørelsesmetoden indebærer, at de mindste kommuner er mere udsatte for at indtage "ekstreme" værdier. Allerød Kommune er også udeladt, da kommunen har en markant højere gennemsnitlig procentuel budgetafvigelse over årene (187 %) end de øvrige kommuner.

Kilde: ECO Nøgletal 2023.

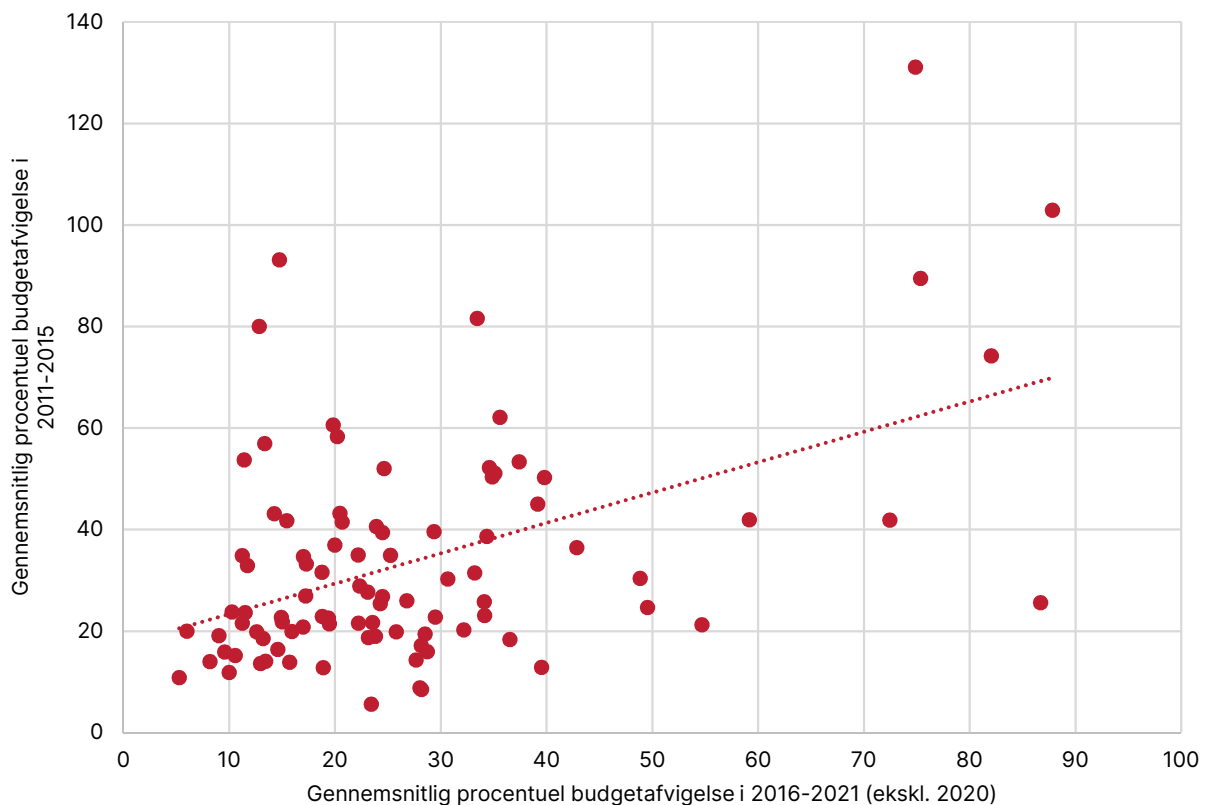
Det fremgår af figur 1, at der er markante forskelle i budgetpræcisionen mellem kommunerne. Således er der mere end en faktor 2 til forskel på nederste (15,0) og øverste kvartil (33,6).¹ De enkelte kommuners budgetpræcision på anlægsområdet for 2016-2021 (ekskl. 2020) fremgår af landkortet i figur 4 sidst i dette notat.

Der kan være flere årsager til, at kommunerne kan have udfordringer med at ramme budgettet på anlægsområdet. Det kan hænge sammen med, at den statslige styring af kommunernes økonomi generelt understøtter et etårigt styringsperspektiv, mens anlægsprojekters tidsperspektiv typisk er flerårigt. Det kan også hænge sammen med uforudsigelighed på anlægsområdet, fx i relation til lønninger og materialeudgifter, arbejdskraftsudbuddet, jordbundsforhold og vejrlig. Endvidere kan mangel på budgetpræcision hænge sammen med kommunernes interne styringspraksis på området, herunder fx periodisering af budgettet, risikostyring og det politiske niveaus involvering i budgetprocessen.

Det er ikke de samme kommuner, som har svært ved at ramme anlægsbudgettet

Når vi sammenholder den gennemsnitlige budgetafvigelse i perioden 2016-2021 (ekskl. 2020) med kommunernes gennemsnitlige budgetafvigelse i perioden 2011-2015, finder vi ikke en klar tendens til, at det skulle være de samme kommuner, der har svært ved at ramme budgettet over tid. Det fremgår af figur 2.

Figur 2 Sammenhæng mellem gennemsnitlig budgetafvigelse i 2011-2015 og 2016-2021 (ekskl. 2020). Procent.

Anm.: N = 92. De fem mindste kommuner (Læsø, Samsø, Fanø, Ærø og Langeland) og Allerød Kommune er udeladt.

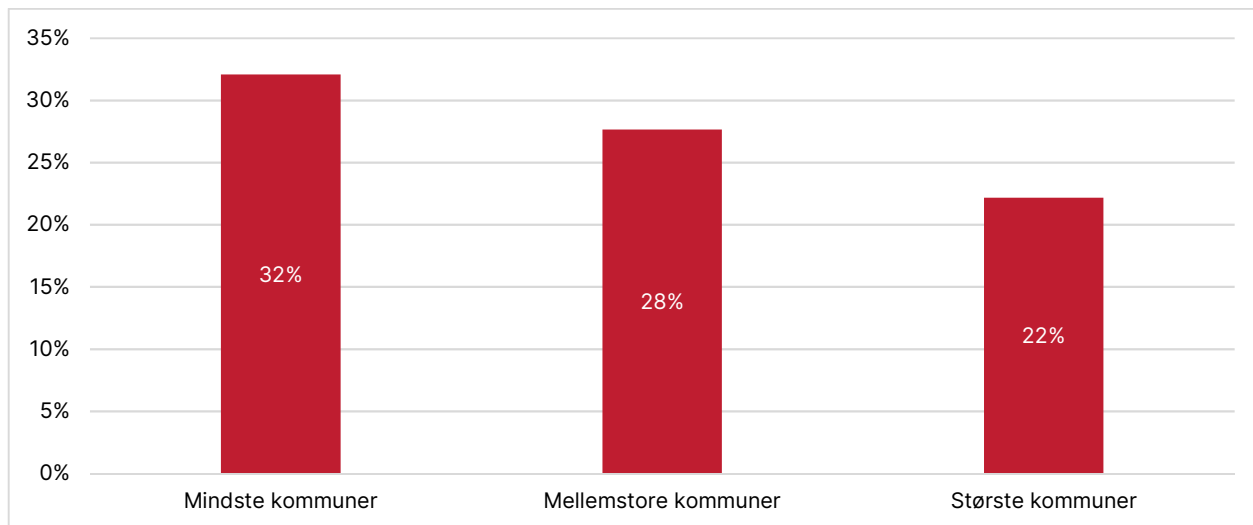
Kilde: ECO Nøgletal 2023.

¹ Nederste kvartil er den gennemsnitlige procentuelle budgetafvigelse, hvor 25 % af kommunerne ligger under. Øverste kvartil er den gennemsnitlige procentuelle budgetafvigelse, hvor 25 % af kommunerne ligger over.

De største kommuner er bedre til at ramme budgettet

De største kommuner er generelt bedre til at ramme anlægsbudgettet end de øvrige kommuner. Det ses i figur 3, som viser sammenhængen mellem kommunernes gennemsnitlige budgetafvigelse i årene 2016-2021 (ekskl. 2020) og kommunestørrelse (samlet indbyggertal). Det fremgår, at den gennemsnitlige procentuelle budgetafvigelse blandt de største kommuner er 22 % i den undersøgte periode, mens andelen for de øvrige kommuner ligger på 28-32 %. Det samme mønster gør sig gældende, hvis man ser på perioden 2011-2015.

Figur 3 Gennemsnitlig budgetafvigelse i 2016-2021 (ekskl. 2020) opdelt på kommunestørrelse. Procent.

Anm.: N = 92. Kommunestørrelse: største kommuner (> 55.376), mellemstore kommuner (39.116-55.376) og mindste kommuner (< 38.176). De fem mindste kommuner (Læsø, Samsø, Fanø, Ærø og Langeland) og Allerød Kommune er udeladt.

Kilde: ECO Nøgletal 2023.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om kommunernes udgifter, struktur og befolkningsmæssige sammensætning fra Danmarks Statistikbank (www.statistikbanken.dk).

Find flere tal fra din kommune eller se demoversionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk.

Se for eksempel tabeller om kommunernes budgetoverholdelse og udgifter:

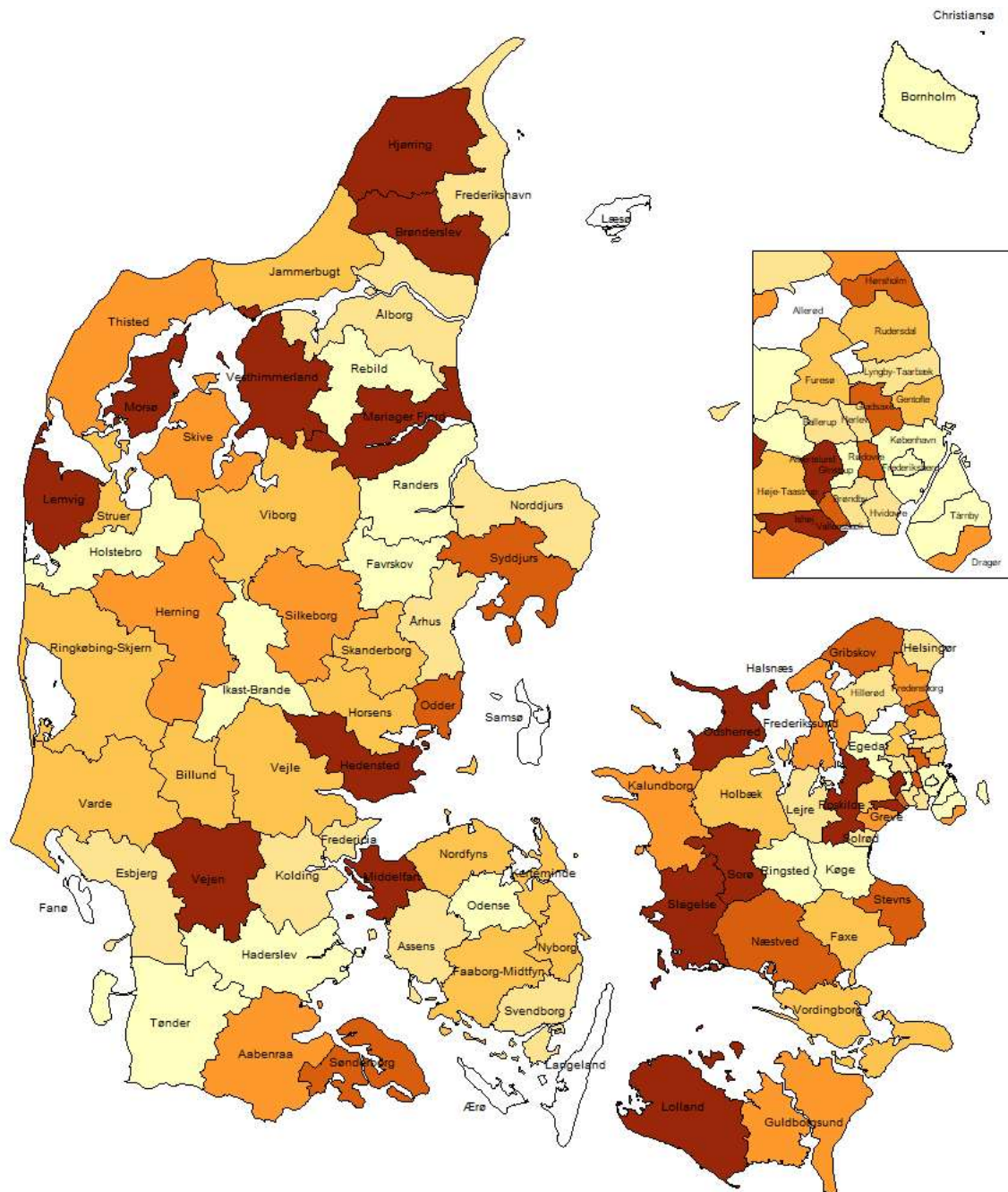
- Tabel 4.41 Bruttoanlægsudgifter, regnskab 2021
- Tabel 4.43 Budgetoverskridelse, bruttoanlægsudgifter 2021
- Graf 4.44 Budgetoverskridelse, skattefinansierede bruttoanlægsudgifter 2015-2021.

ECO Nøgletal leverer tabeller med nøgletal samt grafer med udviklinger på 19 forskellige udgiftsområder i den kommunale sektor. Hver kommune bliver sammenlignet med en gruppe af kommuner med tilsvarende rammebetingelser på det enkelte udgiftsområde.

Kontakt: Jonatan Kjældgaard Jensen, senioranalytiker i VIVE, tlf. 3348 0900, jokk@vive.dk eller Kasper Lemvig, chefanalytiker i VIVE, tlf. 9135 6205, kale@vive.dk

I VIVEs kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan [tilmelde dig VIVEs nyhedsbrev på vive.dk](#) og modtage kommende udgaver af VIVEs kommunetal.

Figur 4 Gennemsnitlig budgetafvigelse i 2016-2021 (ekskl. 2020). Procent.

Anm.: N = 92. De fem mindste kommuner (Læsø, Samsø, Fanø, Ærø og Langeland Kommuner) og Allerød Kommune er udeladt.
 Kilde: ECO Nøgletal 2023.